

Zin in **Sport**

Beleidsnota Sport 2013 – 2020

Inhoudsopgave

	Samenvatting	5
1.	Inleiding	7
1.1	Methode van onderzoek	7
1.2	Doel	7
1.3	Leeswijzer	7
2.	Het belang van sport	9
2.1	Maatschappelijke doelen van sport	9
2.2	Samenhang andere beleidsterreinen	10
3.	Doelstellingen 2013-2020	13
3.1	Sportstimulering	13
3.2	Sportverenigingen	14
3.3	Sportvoorzieningen	15
4.	Sportstimulering	17
4.1	Visie	17
4.2	Opvallende onderzoekresultaten	17
4.3	Trends en ontwikkelingen	17
4.4	Kinderen en jongeren	17
4.5	Senioren	18
4.6	Mensen met een beperking	19
4.7	Mensen met beperkt inkomen	19
5.	Sportverenigingen	21
5.1	Visie	21
5.2	Opvallende onderzoekresultaten	21
5.3	Trends en ontwikkelingen	21
5.4	Ondernemerschap in de sportvereniging	21
5.5	Vitale sportverenigingen	22
5.6	Verenigingsondersteuning nieuwe stijl	23
5.7	Samenwerking en kennisdeling	23
6.	Sportaccommodaties	25
6.1	Visie	25
6.2	Opvallende onderzoekresultaten	25
6.3	Trends en ontwikkelingen	25
6.4	Basisvoorzieningen	25
6.5	Kwaliteitsverbetering	27
6.6	Multifunctioneel gebruik	27
6.7	Openbare ruimte	28
6.8	Beheer en exploitatie	28
7.	Randvoorwaarden	31
7.1	Subsidies	31
7.2	Tarieven	31
7.3	Monitoring	31
7.4	Promotie	32
7.5	Organisatiestructuur	33
7.6	Financiën	33
	Bronnenlijst	35

Samenvatting

De ontwikkelingen in de maatschappij, de gewijzigde behoeften van de sportconsument en sportaanbieder en een veranderende rol van de gemeente vragen om een nieuw sportbeleid. De gemeente Zevenaar streeft naar voldoende aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare sportvoorzieningen. Hierbij staan multifunctioneel gebruik en samenwerking tussen sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en gemeente centraal.

In de beleidsnota sport is heel nadrukkelijk de lijn doorgezet die ook is opgenomen in het visiedocument 'Zevenaar van Morgen'. De gemeente kiest voor een meer faciliterende rol, waarbij het initiatief bij de inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven wordt gelegd. De gemeente schept in haar nieuwe rol voorwaarden waarbinnen deze partijen zelf in staat zijn zaken op te pakken en tot uitvoering te brengen.

Deze sportnota is op interactieve wijze tot stand gekomen. Inwoners, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties zijn bij de totstandkoming van de nota betrokken via onderzoek en/of informatiebijeenkomsten.

In de sportnota is een aantal speerpunten opgenomen:

- Sportstimulering wordt vooral gericht op kinderen en jongeren, senioren, mensen met een beperking en mensen met een beperkt inkomen. Drempels tot sport- en beweegdeelname (o.a. fysiek en financieel) worden voor deze doelgroepen zoveel mogelijk beperkt.
- Vitale sportverenigingen die zich kenmerken door ondernemerschap, samenwerking en vernieuwing. Dit wordt vanuit de gemeente onder andere gefaciliteerd met inzet van combinatiefuncties, deskundigheidsbevordering en subsidies.
- Een regierol van de gemeente op het gebied van sportaccommodaties, maar het eigendom en beheer wordt waar mogelijk extern verzelfstandigd. Sportverenigingen spreken hierbij hun voorkeur uit voor een publieke verzelfstandiging in de vorm van een gemeentelijk sportbedrijf.
- Multifunctioneel gebruik mede door aanpassing van de gebruiksvoorwaarden en stimulans via subsidies.
- Procedurele en inhoudelijke herijking van het subsidiebeleid waarbij meer naar de output van verenigingen wordt gekeken.
- Betrokkenheid van sportverenigingen bij de vervolgitwerking bijvoorbeeld in de vorm van een zogeheten klankbordgroep of denktank.

1. Inleiding

Het huidige sportbeleid in de gemeente Zevenaar is gebaseerd op een door de gemeenteraad vastgestelde sportnota uit 1992. Deze sportnota is sterk verouderd en in de praktijk blijkt dat het beleid onvoldoende is ingekaderd. Beslissingen worden daarom nu veelal nog ad-hoc genomen. Maar wat is nu eigenlijk onze visie op de rol van sport in de gemeente? Hoe sluiten beleid, keuzes en investeringen hierop aan en welke ontwikkeling streven we na voor de toekomst?

1.1 Methode van onderzoek

Om een goed beeld te krijgen van sporten in onze gemeente is een onderzoek uitgevoerd onder inwoners en sportverenigingen. Voor het sportdeelnameonderzoek onder inwoners zijn 2.000 huishoudens benaderd. Personen van 12 jaar en ouder is gevraagd een vragenlijst in te vullen. Aanvullend zijn ook de jongere inwoners van onze gemeente bevraagd. Met medewerking van de basisscholen hebben alle kinderen in de groepen 6 t/m 8 een vragenlijst ingevuld. Naast het inzicht in de vraagzijde, is het ook van belang inzicht te krijgen in de aanbodzijde. Daarom is een zogenaamde verenigingsmonitor uitgezet onder 46 sportverenigingen. Naast deze onderzoeken hebben we gesprekken gevoerd met welzijnsorganisatie Caleidoz, partners in het onderwijs en de sportverenigingen. Ook is de gemeenteraad bij het proces betrokken. Op basis van een inventarisatie van gemeentelijk beleid en inzicht in het sportbudget, accommodaties e.d. is een verdere verdieping gemaakt. Uitgebreide informatie van de onderzoeksresultaten en overige bevindingen treft u in de bijlagen 1, 2 en 3 aan.

Op 20 februari 2013 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met de sportverenigingen.

Tijdens deze avond is in een aantal subgroepen uitwerking gegeven aan de thema's:

- Promotie
- Kennisdeling
- Ouderensport
- Multifunctioneel gebruik

In bijlage 5 is hiervan een verslag opgenomen.

1.2 Doel

Deze beleidsnota sport geeft richting en kaders, waarmee vraagstukken op het gebied van sport worden getoetst. Door duidelijkheid te scheppen en richtlijnen te geven aan de sportverenigingen en de gemeentelijke organisatie, kan de gemeente helder anticiperen op toekomstige vraagstukken.

Dit doen we vanuit een centrale visie:

De gemeente Zevenaar streeft naar voldoende aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare sportvoorzieningen, waarbij multifunctioneel gebruik en samenwerking tussen sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente centraal staat.

Door de nadruk te leggen op sportstimulering, sportverenigingen en sportvoorzieningen geven wij uitwerking aan deze visie.

1.3 Leeswijzer

Allereerst wordt in deze nota ingegaan op het belang van sport en wordt de samenhang met andere beleidsterreinen toegelicht. Vervolgens worden de doelstellingen voor de periode 2013 tot 2020 uiteen gezet in hoofdstuk 3. De hoofdstukken 4 tot en met 6 gaan in op het beleidskader, gekoppeld aan een aantal belangrijke thema's. Tot slot volgen de randvoorwaarden die nodig zijn om het beleid te realiseren.

2. Het belang van sport

2.1 Maatschappelijke doelen van sport

Sport is niet weg te denken uit de samenleving. Veel mensen genieten van sport, door zelf sport te beoefenen, door er naar te kijken of door er over te praten. Sport is in die zin een aangename vrijetijdsbesteding. Voor de overheid is het uiteraard belangrijk dat burgers hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Daarnaast dient sport ook een aantal belangrijke maatschappelijke doelen.

2.1.1 Sociale cohesie en belangrijke ontmoetingsfunctie

Onder sociale cohesie verstaan we de mate waarin mensen in gedrag en beleving uitdrukking geven aan hun betrokkenheid bij maatschappelijke verbanden in hun persoonlijk leven, als burger in de maatschappij en als lid van de samenleving. Door, met name in groepsverband, te sporten bouwen mensen sociale contacten op. Sporten is mede daardoor een belangrijk middel om de sociale cohesie te versterken. Sociale cohesie is een belangrijke bouwsteen voor de leefbaarheid in een samenleving.

2.1.2 Vrijwilligers als drijvende kracht

Sportverenigingen en ook sportactiviteiten zijn vrijwel volledig afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Door deze vrijwilligers kunnen veel voorzieningen en verenigingen in stand blijven. Dit komt de leefbaarheid en saamhorigheid ten goede.

2.1.3 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): participatie door sport en bewegen

Deze wet is erop gericht dat alle inwoners kunnen participeren in de samenleving. De gemeente acht het haar taak een goede infrastructuur te verzorgen op sportgebied, zodat inwoners een breed scala aan sporten kunnen beoefenen. In de praktijk zal zij extra aandacht geven aan een aantal groepen waarvan bekend is dat ze minder (kunnen) bewegen zoals jeugd, mensen met een beperking en ouderen. Met die extra aandacht voor bepaalde groepen komt de sport nadrukkelijk op het terrein van de Wmo.

2.1.4 Bewegen van belang voor de algemene gezondheid

Sporten en bewegen hebben een gunstig effect op de fitheid, gezondheid en het welbevinden van mensen. Niet alleen blijkt voldoende beweging door een actieve leefstijl een aantal ziekten, zoals suikerziekte en hart- en vaatziekten, te kunnen voorkomen, ook heeft bewegen een positieve invloed op het verloop van ziekten. Het is dan ook een zorgelijke ontwikkeling dat steeds meer mensen onvoldoende bewegen. Kinderen in de peuterleeftijd bijvoorbeeld lopen hierdoor een achterstand op in hun motorische ontwikkeling, hebben overgewicht en het aantal mensen met suikerziekte stijgt. Het belang van de relatie tussen sport, bewegen en gezondheid wordt alom onderkend.

2.1.5 Normen en waarden

Sport heeft een belangrijke vormende waarde. Sociale vaardigheden worden bijgebracht en jongeren krijgen te maken met normen en waarden. Binnen een vereniging word je geacht je aan de geldende regels te houden. Zo leer je respect te hebben voor een tegenstander en je aan afspraken met teamleden te houden. Tevens biedt sport een zinvolle vrijetijdsbesteding voor jongeren die zich vervelen. Sport kan motiverend werken en er daardoor mede toe bijdragen dat bijvoorbeeld schooluitval voorkomen wordt.

2.1.6 Belangrijke relatie met toerisme en recreatie

Evenals sport zijn ook toerisme en recreatie belangrijke vormen van vrijetijdsbesteding. De toenemende populariteit van wandelen (Nordic Walking), fietsen, schaatsen, golfen en skeeleren zorgt ervoor dat de relatie tussen sportief bezig zijn en natuur, recreatie en toerisme versterkt wordt.

2.2 Samenhang andere beleidsterreinen

Het toekomstige sportbeleid staat niet op zichzelf maar moet in samenhang worden gezien met ander maatschappelijk, ruimtelijk en financieel beleid. In dit kader zijn met name het visiedocument 'Zevenaar van morgen' en de ontwikkelingen op het gebied van accommodatie- en subsidiebeleid van belang.

2.2.1 Het Zevenaar van morgen

De gemeente Zevenaar heeft in 2012 een koers ingezet waarbij de gemeente minder taken zelf uitvoert en meer overlaat aan de eigen verantwoordelijkheid van de burger. Deze gemeentelijke rolverandering is ingegeven doordat de rek uit de overheidsfinanciën is, maar ook doordat veel maatschappelijke vraagstukken niet alleen meer door de (lokale) overheid kunnen worden opgelost. De gemeente Zevenaar kiest voor een faciliterende rol, waarbij het initiatief extern komt te liggen en de gemeente de uitvoering door derden mogelijk maakt. Zevenaar zal in deze nieuwe rol voorwaarden scheppen waarbinnen onder andere burgers, verenigingen en maatschappelijke instanties in staat zijn om initiatieven op te pakken en tot uitvoering te brengen. De gemeente laat in de nieuwe rol uitvoeringstaken los en bereid de daarbij behorende bevoegdheden en verantwoordelijkheden over te dragen. Hierbij maakt de gemeente Zevenaar zoveel mogelijk gebruik van bestaande netwerken, verenigingen, groepen jongeren, actief burgerschap e.d. om de kennis en ervaring, die binnen de lokale samenleving aanwezig is, te benutten.

2.2.2 Sportaccommodaties

In de raadsvergadering van 21 december 2011 heeft de raad het beleidskader voor de gemeentelijke welzijnsaccommodaties vastgesteld. Voor dit onderwerp relevante beslispunten zijn het invoeren van een kostendekkend huurtarief en het vooralsnog niet onderbrengen van het beheer in een brede accommodatiestichting. Hoewel dit beleid is beperkt tot acht benoemde welzijnsaccommodaties in Zevenaar rijst natuurlijk wel de vraag of de uitgangspunten voor verhuur, beheer en onderhoud van welzijnsaccommodaties in lijn ligt met het toekomstig beheer van sportaccommodaties. Wellicht liggen er mogelijkheden om in dit verband efficiency- en effectiviteitsmaatregelen te treffen. Te denken valt aan multifunctioneel gebruik van bestaande (sport)faciliteiten.

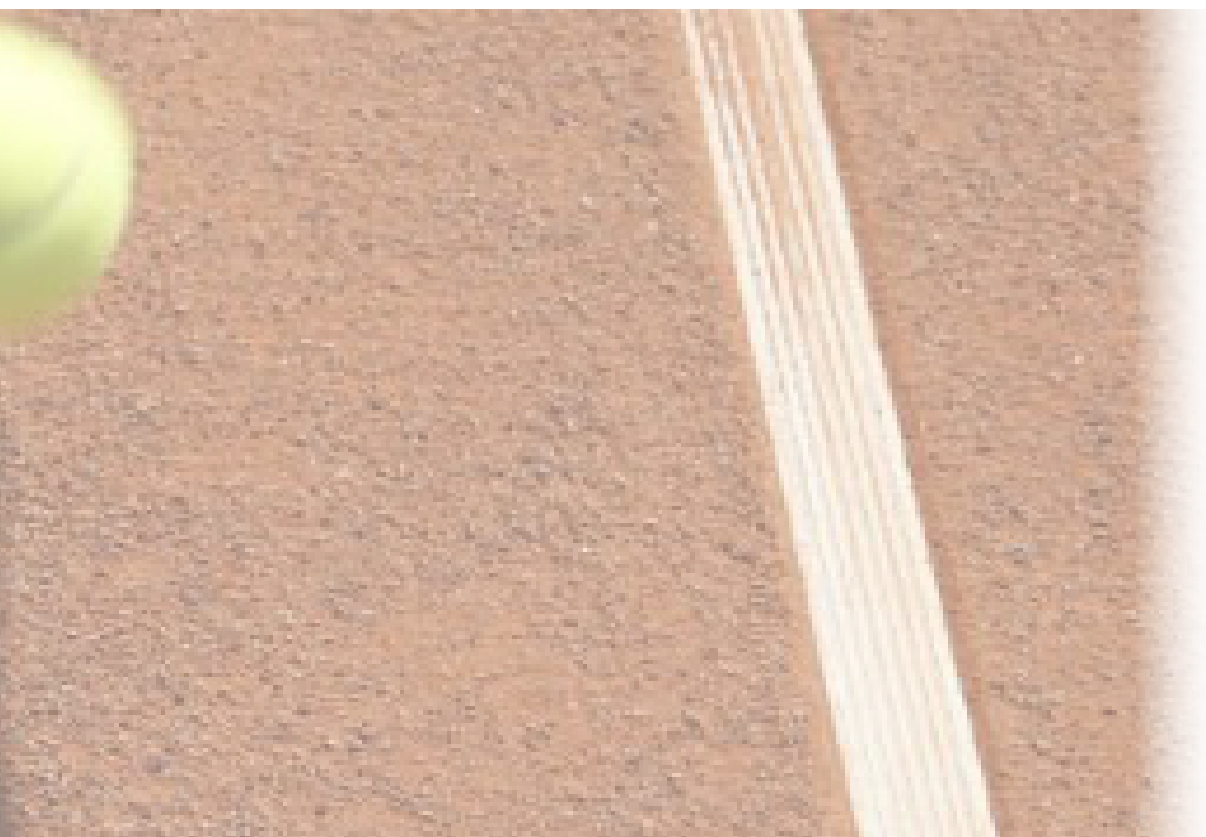
2.2.3 Subsidies

De gemeente wenst een relatie tussen de maatschappelijke doelen te bereiken op het gebied van sportaccommodaties en de mate waarin het subsidiebeleid als instrument wordt ingezet om deze doelen te realiseren. Subsidieverstrekking biedt mogelijkheden om hierop te sturen. In het huidige subsidiebeleid worden de kosten van de accommodaties voor de verenigingen meegewogen bij de berekening van de subsidie. Als overgegaan wordt naar een andere vorm van (privaat/publiek) beheer en hierdoor tarieven mogelijk gaan stijgen (kostendekkend worden) kan dit tot hogere subsidielasten leiden.

Met het oog op de veranderende rol vanuit de gemeente (meer faciliterend) en landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen, wordt gewerkt aan een actualisatie/herijking van het subsidiebeleid.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

1. De gemeente stimuleert nieuwe initiatieven van verenigingen en in het bijzonder het maatschappelijk ondernemerschap, waarbij gezocht wordt naar nieuwe kostendragers. Hierbij wordt ook gestreefd naar minder subsidieafhankelijkheid.
2. De leden (gebruikers) van de verenigingen zelf zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het in stand houden van de vereniging.
3. Daar waar de vermindering van subsidieafhankelijkheid de toegang tot een activiteit belemmert voor minder draagkrachtige individuen of sociaal kwetsbare groepen, zal de gemeente ondersteuning bieden aan deze groepen om de toegankelijkheid van activiteiten onder deze groepen te blijven faciliteren, dan wel stimuleren.
4. De gemeente stimuleert gezamenlijke initiatieven en samenwerking tussen verenigingen onderling.

3 Doelstellingen 2013-2020

Op basis van de verschillende onderzoeken, gesprekken met welzijnsorganisatie Caleidoz, partners in het onderwijs, sportverenigingen en gesprekken met de raadcommissie zijn we tot de volgende centrale visie gekomen:

De gemeente Zevenaar streeft naar voldoende aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare sportvoorzieningen, waarbij multifunctioneel gebruik en samenwerking tussen sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente centraal staat

Deze visie vertalen we per aandachtsgebied in doelstellingen en indicatoren.

3.1 Sportstimulering

3.1.1 Sport- en beweegdeelname

De NNGB (Nederlandse Norm Gezond Bewegen) schrijft tenminste 5 dagen in de week een half uur matig intensieve beweging voor. Voor jongeren geldt een beweegduur van 60 minuten per dag.

In 2020 willen we de volgende doelstellingen behalen:

- 55% van de inwoners van 0-18 jaar voldoet in de zomer aan de NNGB (2012: 50,2%)
- 35% van de inwoners van 0-18 jaar voldoet in de winter aan de NNGB (2012: 33,9%)
- 88% van de inwoners van 18 jaar en ouder voldoet in de zomer aan de NNGB (2012: 85,7%)
- 55% van de inwoners van 18 jaar en ouder voldoet in de winter aan de NNGB (2012: 50%)

3.1.2 Overgewicht

Het aantal kinderen met overgewicht blijft toenemen. Het voorkomen van overgewicht hangt sterk samen met een gezonde leefstijl. Overgewicht ontstaat in verreweg de meeste gevallen door een combinatie van verkeerde voedingsgewoonten en te weinig beweging.

In 2020 willen we het percentage overgewicht terugbrengen bij;

- volwassenen naar 40% (2012: 43%) waarvan 8% obesitas (2012: 10%)
- jongeren (13-14 jarigen) naar 15% (2012: 16%)
- kleuters (5-6 jarigen) naar 10% (2012: 12%)

3.2 Sportverenigingen

3.2.1 Sportverband

Doelstelling van onze verenigingen is het beoefenen en bevorderen van zowel de zaal- als de veldsport. Dit wordt gedaan door het geven van trainingen en het meedoen aan wedstrijden in competitieverband.

- in 2020 staat sporten in verenigingsverband bij de leeftijdsgroep 45 t/m 64 jaar in de top drie
- in 2020 is sporten in verenigingsverband bij de leeftijdsgroep 65 jaar en ouder gestegen naar 25% (2012: 19,9%)

3.2.2 Sportverenigingen

We streven ernaar dat het sportaanbod aansluit op de wensen van de inwoners en voorziet in de behoefte van jong en oud.

In 2020 willen we de volgende doelstellingen behalen:

- vrijwilligerswerving daalt naar 20% (2012: 30%)
- ledenwerving daalt naar 18% (2012: 26,7%)
- PR en communicatie daalt naar 15% (2012: 23,3%)
- 75% van de sportverenigingen ziet de toekomst als (heel erg) positief (2012: 63,3%)

3.3 Sportvoorzieningen

3.3.1 Sportvoorzieningen

Uit het sportdeelnameonderzoek is naar voren gekomen dat inwoners zich niet altijd veilig voelen. Voor 2020 hebben we de volgende doelstellingen gesteld:

- 75% van de inwoners voelt zich veilig rondom de sportvoorzieningen (2012: 58,9%)
- de sportvoorzieningen in Zevenaar worden gemiddeld met een 8 beoordeeld (2012: 7,6)

4 Sportstimulering

4.1 Visie

Het stimuleren van sport en bewegen bevordert de gezondheid, de vitaliteit en de leefbaarheid in onze gemeente. Vanwege de sterke verbindende werking van sport en bewegen is het belangrijk hier als gemeente op in te zetten. Het beoefenen van topsport laten we aan een vereniging of een (team)sporter over en is daarom vanuit maatschappelijk oogpunt geen speciaal aandachtsgebied. Wij ambiëren geen actieve rol bij de ontwikkeling en beoefening van topsport. Het accent ligt op de breedtesport. Echter zijn we ons ervan bewust dat topsport niet kan bestaan zonder breedtesport.

Als we het over sport en bewegen hebben, denken we aan een ideaalbeeld waarbij sport voor iedereen toegankelijk en vanzelfsprekend is. Om dit ideaalbeeld na te streven richten we ons op de volgende doelgroepen:

- Kinderen en jongeren
- Senioren
- Mensen met een beperking
- Mensen met een beperkt inkomen

Het accent bij sportstimulering ligt op breedtesport

4.2 Opvallende onderzoeksresultaten

De meest populaire sporten onder de jeugd zijn voetbal, hardlopen en tafeltennis. Bij de doelgroep volwassenen zijn hardlopen (24%), wielrennen (20%) en fitness (19%) de meest beoefende sporten. De teamsport voetbal volgt met 14%.

Bij de leden binnen een vereniging is een duidelijk verschil te zien tussen het aantal vrouwen en het aantal mannen in de leeftijdscategorie 18 t/m 44 jaar (1 staat tot 3,6). Ook in de leeftijdscategorie vanaf 65 jaar sporten minder vrouwen dan mannen (1 staat tot 3).

Van het totale sportbudget (€ 2.100.000) wordt ongeveer 12% (€ 250.000) ingezet voor sportstimulering. Het gaat dan om subsidiëring aan sportverenigingen en financiering van combinatiefuncties. De gemeentelijke sportstimulering is sterk gericht op jongeren en in mindere mate op ouderen en/of gehandicapten.

4.3 Trends en ontwikkelingen

- Er is landelijk sprake van een sterke vergrijzing. In de gemeente Zevenaar is de prognose dat het aantal inwoners van 65 jaar en ouder stijgt van 5.748 inwoners in 2010 naar 8.367 in 2020. Dit is een stijging van bijna 46%.
- Onderzoeken laten zien dat de individualisering verder voortzet. Dit heeft onder andere impact op de sportbeoefening en de verenigingsstructuur.
- Er is sprake van een toenemende druk op de vrije tijd. Het sportaanbod wordt uitgebreider, maar er is ook meer concurrentie met andere vrijetijdsbestedingen.

4.4 Kinderen en jongeren

4.4.1 Basisscholen

We willen de jeugd van jongs af aan vertrouwd maken met sport. De uitwerking van het plan 'Sportieve en gezonde school' verdient nadrukkelijke aandacht. Kwaliteit van het bewegingsonderwijs is daarbij een uitgangspunt. Een grote rol is weggelegd voor de combinatiefunctionarissen. Met sport na schooltijd en via de BSO wordt kennismaking met sporten gestimuleerd. Hierbij wordt de relatie gelegd met sportieve omgevingen zoals Sportpark Hengelder.

4.4.2 Voortgezet onderwijs en oudere jeugd

Sport blijft populair onder de jeugd, ook al staat deze populariteit onder druk. Sportverenigingen in Zevenaar geven aan steeds meer problemen te ervaren met het binden en boeien van jeugdleden vanaf 14 jaar. Sport gaat dan concurreren met vrienden, bijbaantjes en andere hobby's. Deze doelgroep is traditioneel een lastig te bereiken groep.

Met het stimuleren van een kwalitatief hoog scorend en flexibel sportaanbod is de verwachting dat de sport een sterke concurrent in de vrijetijdsmarkt kan blijven en jongeren prioriteit blijven geven aan sport. Speerpunten van beleid zijn dan ook afstemming van het aanbod op de jongeren en zorgen voor een kwalitatief goed kader. Daarnaast is het belangrijk niet alleen na te denken over hoe we deze doelgroep kunnen bereiken, maar ook over de wijze van benadering. Het betrekken van de jeugd bij de idee- en besluitvorming is dan ook een belangrijk aandachtspunt. Jeugdparticipatie in de sport is maatschappelijk van groot belang. Dit zorgt ervoor dat het sportaanbod aansluit op de wensen en behoeften van jongeren. Het vergroot de binding met de sportorganisatie én de maatschappij en verkleint daarmee het risico op afhaken. Bovendien doen jongeren uiteenlopende leerervaringen op (kennis en vaardigheden). Om te bevorderen dat jongeren blijvend een rol vervullen in de opzet, organisatie en uitvoering van sportactiviteiten kunnen de sportverenigingen, de scholen en het welzijnswerk een belangrijke rol spelen. De combinatiefunctionaris die rond het Liemers College actief is, vervult hierin een belangrijke verbindende rol.

Daarnaast bestaat een groep oudere jeugd die we niet in de schoolomgeving bereiken. Jaarlijks verlaten jonge mensen voortijdig hun schoolopleiding. In absolute aantallen betreft het ongeveer 75 personen (VO en MBO). Er is ten opzichte van 2005-2006 en 2011-2012 in het MBO sprake van een stijging. Vanuit het ministerie en onderwijs wordt getracht het aantal vroegtijdige schoolverlaters terug te dringen. Door sport en bewegen kan deze doelgroep vaardigheden en motivatie ontwikkelen waardoor participatie in de samenleving wordt gestimuleerd. Te denken valt aan meedoen aan activiteiten maar ook het ondersteunen van activiteiten als vrijwilliger.

De basis voor een gezonde en sportieve leefstijl wordt gelegd bij kinderen en jongeren.

4.5 Senioren

Als we spreken over senioren, hanteren wij de leeftijdsgrens van 55 jaar en ouder, maar we realiseren ons dat dé senior niet bestaat. We krijgen als gemeente te maken met een sterke vergrijzing. De verwachte stijging onder de doelgroep 65 jaar en ouder is in de periode 2010-2020 zelfs 46%. Deze toename en veranderingen binnen het vraagpatroon van de 'moderne oudere', legitimeren de extra aandacht voor deze groep binnen het sportbeleid.

Sociale motieven zoals ontmoeting, integratie en participatie zijn vaak belangrijker dan de sportieve prestatie. Het aanbod voor ouderen wordt de komende jaren uitgebreid en toegankelijker gemaakt. Daarnaast is innovatie van het aanbod voor senioren gewenst. Zoals al aangegeven bestaat dé senior immers niet. Elders in het land zijn verschillende succesvolle interventies ontwikkeld, waarbij naast sport en bewegen ook gezonde voeding en leefstijl in het algemeen centraal staat. Programma's worden integraal opgepakt met een fittest, een bewegingsintroductieprogramma, tussentijdse evaluatie en advies, een bewegingsvervolgprogramma en een eindfittest. De welzijnsorganisatie vervult hierin een belangrijke rol maar moet in onze ogen nog meer de samenwerking zoeken met zorgaanbieders, GGD, verenigingen, commerciële aanbieders en ouderenorganisaties.

In ons ondersteuningsaanbod wordt ook aandacht besteedt aan het verhogen van de deskundigheid van sportverenigingen over de specifieke wensen van de doelgroep ouderen en het ontwikkelen van een eigen vrijwilligersbeleid binnen de vereniging.

Voor de doelgroep senioren wordt een passend beweegaanbod geboden.

4.6 Mensen met een beperking

Een beperking is zeker geen belemmering om een passende sport te vinden. Daarom gaan we de mogelijkheden voor sportdeelname voor deze doelgroep op lokaal en regionaal verband inventariseren. Veel gemeenten kiezen voor een regionale aanpak omdat deze doelgroep een specifiek aanbod wenst (begeleiding, kader, vervoer) dat beter regionaal te organiseren is. Het sportservicepunt 'Uniek Sporten' is deskundig op het gebied van aangepast sporten in de regio. De gemeente Zevenaar wil als onderdeel van Uniek Sporten iedereen met een beperking in de gemeente aan het bewegen krijgen. Sportaanbieders die willen starten met sportaanbod voor mensen met een beperking en sportaanbieders die al op deze doelgroep gericht zijn, kunnen voor verenigingsadvies terecht bij het sportservicepunt. Voor overzicht mensen met een beperking zie bijlage 4

Door een regionale aanpak op het gebied van aangepast sporten worden drempels tot sportdeelname beperkt.

4.7 Mensen met beperkt inkomen

Het is van belang om drempels voor sportdeelname voor mensen met een beperkt inkomen zoveel mogelijk te verlagen. Op dit moment hebben wij c.q. participeren wij aan diverse regelingen. Zo bieden we de bijdrage welzijn voor gezinnen met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Deze bijdrage wordt aan alle gezinsleden verstrekt. Daarnaast participeren wij aan regelingen van Stichting Leergeld en het Jeugdsportfonds. Deze regelingen zijn gericht op gezinnen met kinderen met een inkomen onder de 120% van het sociaal minimum. De bijdrage welzijn en Stichting Leergeld is bedoeld voor kinderen van 4 tot 18 jaar en het Jeugdsportfonds voor kinderen van 5 tot en met 15 jaar. Daarnaast is er binnen de gemeente nog een project 'kinderen doen mee' (voor kinderen van 4 tot 18 jaar; inkomen beneden 110% sociaal minimum) waarin ook sport-en beweegactiviteiten zijn opgenomen. Wij gaan bekijken op welke wijze we deze initiatieven beter op elkaar kunnen afstemmen, er meer bekendheid aan kunnen geven en meer inzicht te verstrekken in de effectiviteit ervan. Daarnaast nemen we ook de mogelijkheden voor verbreding naar andere doelgroepen of beleidsvelden mee.

Voor mensen met een beperkt inkomen verlagen we de drempel tot sportdeelname zoveel mogelijk.

5 Sportverenigingen

5.1 Visie

Het sportaanbod en de mogelijkheden om te sporten zijn van invloed op de sportbeoefening en beleving van onze inwoners. Wij streven er dan ook naar dat het sportaanbod aansluit op de wensen van de inwoners en voorziet in de behoefte van jong en oud. Zowel bij lokale sportverenigingen als in de openbare ruimte is het mogelijk om sportief, recreatief en competitief bezig te zijn.

Zevenaar biedt een breed sportaanbod, aansluitend bij de behoeften van de inwoners.

5.2 Opvallende onderzoeksresultaten

Het sportaanbod in Zevenaar is heel divers; er zijn ruim 50 sportverenigingen in 34 takken van sport, waarvan 29 gesubsidieerde verenigingen. Ongeveer zes op tien mensen is betrokken bij een sportvereniging.

De helft van de verenigingen vindt dat ze te weinig leden hebben. De meeste verenigingen, 73% heeft dan ook de ambitie om het aantal leden te laten groeien.

Meer dan de helft van de verenigingen heeft geen beleidsplan en meer dan 60% van de verenigingen loopt dan ook tegen knelpunten aan. De meest voorkomende knelpunten zijn vrijwilligerswerving (30%), ledenwerving (26,7%) en PR en communicatie (23,3%).

Ruim 63 % ziet de toekomst van de vereniging (heel) positief, maar toch geven veel verenigingen aan behoefte te hebben aan verenigingsondersteuning en ziet dit het liefst in de vorm van thema-avonden met gastsprekers. Ook maken sportverenigingen onderling nog onvoldoende gebruik van elkaars kwaliteiten.

5.3 Trends en ontwikkelingen

- Landelijk onderzoek wijst uit dat steeds meer (sport)verenigingen knelpunten ervaren op het gebied van vrijwilligers. Het gaat dan niet alleen om vrijwilligerswerving maar ook om zaken als kwaliteitsniveau en aansprakelijkheid.
- Er is een tendens waarneembaar van schaalvergroting waarbij verenigingen bestuurskrachten bundelen of zelfs uitgroeien tot omni- of multivereniging.
- Vanuit de landelijke overheid en sportbonden wordt vernieuwing van het sportaanbod bij sportverenigingen gestimuleerd. Zo zijn er sportverenigingen die kinderopvang aanbieden, huiswerkbegeleiding geven, maar ook dagopvang voor ouderen en gehandicapten.
- Er ontstaan landelijk initiatieven om sport en zaken te combineren waarbij kennis vanuit het bedrijfsleven wordt ingezet om verenigingen te professionaliseren.

5.4 Ondernemerschap in de sportvereniging

Wij verwachten van sportverenigingen maar ook vanuit de gemeentelijke organisatie een meer ondernemende rol. Er wordt gestreefd naar sportverenigingen met een toekomstgericht sportaanbod, dat voldoet aan de wensen en behoeften van de kritische sportconsument. Sportverenigingen creëren het sportaanbod en hebben een belangrijke rol als uitvoerder van het sportbeleid. Daarnaast kunnen bedrijven met een commerciële inslag het sportaanbod verrijken en verruimen. Het traditionele denken van wat de overheid allemaal kan doen moet worden doorbroken. De gemeentelijke inzet wordt erop gericht om organisaties te faciliteren meer zelfredzaam te worden. Zo wordt er meer verantwoordelijkheid voor het in stand houden van sportaccommodaties bij de gebruikers (sportverenigingen) zelf gelegd.

De verenigingsondersteuning wordt erop gericht om het sportaanbod te vernieuwen en de organisatie te professionaliseren. In sommige gevallen is krachtenbundeling gewenst en noodzakelijk. Sportverenigingen kunnen meer gebruik maken van elkaars kwaliteiten. Wij willen dat Zevenaar toegroeit naar een scenario waarbij sterke en vitale verenigingen hun kennis en kunde delen en een ambassadeursrol vervullen naar kleinere verenigingen waarvan het bestaansrecht in gevaar komt. De garantie van het sportaanbod is van groter belang dan het individuele voortbestaan van een vereniging.

5.5 Vitale sportverenigingen

De sportverenigingen in onze gemeente zijn verweven met de lokale samenleving. De sterke punten van de verenigingen geven vertrouwen voor de toekomst. De zwakke punten baren ons zorgen (zie bijlage 8). Sportverenigingen ervaren en onderkennen de invloed van maatschappelijke ontwikkelingen steeds meer.

Op basis van onze visie waarbij we het belang van sport en bewegen onderkennen en tegelijkertijd zelfredzaamheid stimuleren, zien wij vitale sportverenigingen als essentieel onderdeel. In het overzicht een beeld van criteria welke van belang zijn voor een vitale vereniging.

Criteria	Specificatie
1. Strategie	• Lange termijn visie (missie/visie) • Beleidsplannen, doelstellingen en speerpunten • Jaarplan • Financieel plan • Transparantie gezonde financiën
2. Kwaliteit en continuïteit	• Jaarlijks positief financieel resultaat • Ruimte voor onverwachte uitgaven • Sportaanbod • Actieve aandacht voor normen en waarden • Voldoende gecertificeerde trainers • Aandacht voor blessurepreventie • Beschikbaarheid accommodatie • Kwaliteit accommodatie
3. Maatschappelijk actief	• Erkenning maatschappelijke functie • Zichtbare samenwerking met partners
4. Actief vrijwilligersbeleid	• Bewust actief op behoud vrijwilligers • Opleiding en werving • Vrijwilligersplan

De meeste sportverenigingen in Zevenaar voldoen op dit moment nog niet aan alle criteria. Het is belangrijk om de sportverenigingen te faciliteren om uit te groeien naar een vitale sportvereniging in alle dimensies. Hiervoor wordt verenigingsondersteuning ingezet.

Sportverenigingen worden gefaciliteerd om uit te groeien naar een vitale sportvereniging in alle dimensies.

5.6 Verenigingsondersteuning nieuwe stijl

Ondanks dat verenigingen ondersteuning nodig hebben wordt tot nu toe niet veel gebruik gemaakt van de bestaande mogelijkheden. Mogelijk zijn de verenigingen niet op de hoogte van bestaande mogelijkheden, of het aanbod sluit niet aan bij de wensen van de vereniging. Belangrijk is dat we als gemeente goed op de hoogte zijn van de knelpunten en de successen van de verenigingen. Monitoring is dus noodzakelijk. In de vorm van de verenigingsmonitor zullen we in 2016 en 2020 de stand van zaken bij sportverenigingen bewaken.

Verenigingen krijgen gerichte ondersteuning zodat zij enerzijds hun sporttechnisch aanbod kunnen verbeteren en anderzijds hun maatschappelijke positie kunnen versterken als professionele organisatie. De komende jaren worden verenigingen meer uitgenodigd voor informatie- en inspraakavonden, op basis waarvan specifieke thema-avonden of cursussen georganiseerd worden. Mogelijke onderwerpen zijn:

- Opstellen beleidsplannen
- Financiële administratie (inclusies begroting/jaarrekening)
- Ledenwerving
- Werving van sponsors
- Sporttechnische cursussen
- Beheer en organisatie van de kantine
- Werving, selectie en behoud van vrijwilligers
- Verzekeringen
- Wet en regelgeving
- Juridische zaken

Ook de bestaande combinatiefunctionarissen zullen zich nog nadrukkelijker moeten manifesteren als ondersteuner van sportverenigingen. Zo verschuift hun rol op termijn van uitvoerder naar facilitator. Het uitgangspunt is dat deze nieuwe vorm van verenigingsondersteuning budgettair neutraal wordt georganiseerd. Dit kan door een andere invulling van de combinatiefuncties en een herdefiniëring van het takenpakket van de welzijnsorganisatie.

Gerichte verenigingsondersteuning wordt geboden door thema-avonden of cursussen en de inzet van combinatiefunctionarissen.

5.7 Samenwerking en kennisdeling

In een tijd waarin de mogelijkheden om te sporten steeds groter worden en commerciële aanbieders concurrent zijn op de sportmarkt, is clustering en samenwerking van verenigingen een goede strategie. De historisch gegroeide samenwerkingsrelaties zullen kritisch tegen het licht worden gehouden en op een eigentijdse wijze worden ingevuld. Het kernwoord hierbij is functionele samenwerking. Samenwerking is minder gebaseerd op saamhorigheid en solidariteit over het geheel, maar juist op onderlinge versterking op onderdelen, zoals het gezamenlijk oppakken van ondersteuning (cursussen) en dienstverlening (ledenadministratie). Wij stimuleren daarom dat verenigingen bij deze ontwikkeling als eerste worden betrokken. Sterke en vitale verenigingen worden gestimuleerd om hun kennis en kunde te delen en een ambassadeursrol te vervullen. Kennis die in onze gemeente beschikbaar is bij bijvoorbeeld oudere inwoners en het bedrijfsleven willen we verder ontsluiten en inzetten ten behoeve van de sportverenigingen. Wij denken hierbij ook aan de inzet van uitkeringsgerechtigden die op deze wijze een bepaalde maatschappelijke tegenprestatie leveren. Door deze brede inzet vanuit verschillende invalshoeken, stimuleren we de zelfredzaamheid. Bij de thema-avonden die we organiseren in het kader van 'verenigingsondersteuning nieuwe stijl' kan ook kennis worden ingezet vanuit andere partners zoals onderwijs, commerciële sportorganisaties en het lokale bedrijfsleven. Daarnaast onderzoeken wij de mogelijkheid voor de realisatie van een digitaal portal voor uitwisseling van kennis.

Het bevorderen van samenwerking en kennisdeling is van belang en het leggen van verbindingen met onderwijs, commerciële sportorganisaties en het lokale bedrijfsleven.

6 Sportaccommodaties

6.1 Visie

Gelet op de demografische en sociaaleconomische ontwikkelingen is het van belang dat we anders gaan kijken naar de combinatie sport en ruimte in onze gemeente. Ontgroening, vergrijzing, individualisering en populariteit van sporten in ongeorganiseerd verband zijn sterk van invloed op de sportbeoefening en daarmee ook op sportvoorzieningen. Ouderen beoefenen hun sport veelal in ongeorganiseerd of anders georganiseerd verband maar niet direct bij een sportvereniging. Dit heeft op termijn invloed op de verenigingsstructuur maar ook op het gebruik van sportvoorzieningen. De druk op de betaalbaarheid en instandhouding van het voorzieningenniveau zal toenemen. Op termijn moeten we als gemeente kiezen voor minder voorzieningen maar wel meer investeren om het multifunctioneel gebruik mogelijk te maken.

Het voorzieningenniveau in de sport moet kwalitatief geborgd blijven.

6.2 Opvallende onderzoeksresultaten

Een groot deel (€ 1.875.000) van het totale sportbudget (€ 2.100.000) is bestemd voor sportvoorzieningen. Uit het sportdeelnameonderzoek blijkt dat de sportvoorzieningen in de gemeente Zevenaar gemiddeld worden beoordeeld met een 7,6. Een cijfer waar we tevreden mee zijn. Over de veiligheid rond de sportvoorzieningen zijn inwoners minder tevreden: 41% van de respondenten voelt zich niet veilig.

Verder is onderzoek gedaan naar een doelmatig en doeltreffend beheer en exploitatie van sportaccommodaties. Dit onderzoek vloeit voort uit de eerste bezuinigingsronde (meerjarenbegroting 2011-2014). Er is geen integrale visie en beleid ten aanzien van vraagstukken rond het op afstand zetten van beheer en onderhoud. Besluiten vinden nu nog ad-hoc plaats bijvoorbeeld op het gebied van privatisering van kleedaccommodaties en kunstgras.

6.3 Trends en ontwikkelingen

- In het kader van kerntakendiscussies is een trend waarneembaar waarbij steeds meer gemeenten sportaccommodaties afstoten. Dit kan in de vorm van een publieke of private verzelfstandiging.
- Meervoudig en multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties krijgt steeds meer (bestuurlijke) aandacht. Het economische en maatschappelijk rendementsdenken neemt toe.

6.4 Basisvoorzieningen

Voor het sportbeleid en keuzes ten aanzien van beheer en exploitatie, is het van belang om een kader te hebben. Het begrip basisvoorzieningen kan hierbij helpen. Wanneer is sprake van sport? Het gaat hier om de bij NOC*NSF aangesloten bonden, organisaties en takken van sport. Accommodaties voor niet bij NOC*NSF aangesloten sporttakken horen per definitie niet tot de basissportvoorzieningen. Het hanteren van een definitie van basissportvoorzieningen is van belang bij toekomstige afwegingen op het gebied van investering en beheer en exploitatie.

6.4.1 Criteria basissportvoorzieningen

De navolgende criteria worden gehanteerd voor basissportvoorzieningen:

1. er is sprake van een bij NOC*NSF aangesloten sporttak;
2. de voorziening moet bestemd zijn en gebruikt worden voor actieve sportbeoefening en/of actief bewegen. Hiermee worden activiteiten bedoeld die een lichamelijke inspanning vergen;
3. de voorziening moet een substantiële bijdrage leveren aan de doelstellingen van het sportbeleid zoals beschreven in de uitgangspuntennotitie, aan de sport- en beweegstimulering voor de beschreven doelgroepen in het bijzonder en aan de leefbaarheid;
4. de voorziening is binnen de gemeente in de openbare ruimte of op de commerciële markt niet beschikbaar;
5. sporthallen of gymzalen dienen bestemd te zijn voor het gebruik door het onderwijs en door verschillende verenigingen of sportgroepen ten behoeve van meerdere sport- en bewegingsvormen.

Aan alle vijf criteria moet worden voldaan wil sprake zijn van een basissportvoorziening. Multifunctioneel gebruik wordt hierdoor bevorderd wat één van de doelstellingen is in de uitgangspuntennotitie. Daarmee is niet gezegd dat alle basissportvoorzieningen ook in alle kernen aanwezig dienen te zijn. Er zijn basissportvoorzieningen waarvan er slechts één in de hele gemeente nodig is, zoals een sportcentrum, atletiekbaan of een zwembad.

6.4.2 Schaalgrootte basissportvoorzieningen

Hoewel de burger steeds mobieler wordt, willen de meeste mensen de sport- en beweegvoorzieningen het liefst in de directe nabijheid. Voor de groeiende groep senioren blijkt dit van groot belang te zijn, maar zeker ook voor de mensen met een lichamelijke en/of geestelijke beperking en voor de jeugdige sporters. Niet alle soorten sportaccommodaties kunnen echter binnen elke kern of dorp worden gerealiseerd. Dat is qua behoefte niet te onderbouwen en financieel onmogelijk. Elke voorziening heeft een bepaald draagvlak nodig. Dat geldt zeker voor sportaccommodaties. Het bepalen van de noodzakelijke schaalgrootte wordt beïnvloed door de uitgangspunten:

- Er dient een voldoende aanbod van fysieke sport- en bewegingsvoorzieningen aanwezig te zijn;
- De fysieke voorzieningen dienen binnen een zodanige afstand van de burger te zijn gesitueerd dat die afstand niet als 'drempel' wordt gezien om van de voorziening gebruik te maken.

De schaalgrootte wordt daardoor vooral bepaald door de aanwezige behoefte en is daarmee niet sec kern of dorpsgebonden. De behoefte moet worden aangetoond.

Met in acht name van de geformuleerde criteria en de hiervoor genoemde uitgangspunten kunnen de sportaccommodaties wat betreft schaalgrootte daarom worden ingedeeld in drie niveaus:

a) Niveau 1: kern- of dorpsniveau

Het gaat hierbij om sportaccommodaties, waarbij het aantal gelijksoortige sportaccommodaties wordt bepaald door de behoefte in het voedingsgebied van een kern of dorp.

b) Niveau 2: de gemeente

Het gaat hierbij om sportaccommodaties, waarbij het aantal gelijksoortige sportaccommodaties wordt bepaald door de behoefte in het voedingsgebied van de gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de sporthallen, zwembad en accommodaties op het gebied van hockey, korfbal, rugby, jeu de boules en atletiek.

c) Niveau 3: de regio

Hierbij gaat het om sportaccommodaties, waarbij het aantal gelijksoortige sportaccommodaties wordt bepaald door de behoefte in het voedingsgebied van de gehele regio. Dit betreft bijvoorbeeld klimhallen, kart- en ijsbanen en schietsportaccommodaties;

Op basis van bovenstaande uitgangspunten, geldt de volgende indeling van basissportvoorzieningen:

Basisvoorziening		
Kernniveau	Gemeentelijk niveau	Regionaal niveau
Voetbal Trap- en speelveldjes Sportzalen	Sporthallen Zwembad Atletiek Hockey Rugby Korfbal Jeu de boules	n.v.t.

6.4.3 Lentebad belangrijke basisvoorziening

Een belangrijk onderdeel van bewegen en gezondheid is zwemmen: een uitstekende sport voor lichaam en geest. In het masterplan van de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) is op basis van een onderzoek vastgesteld dat er een structureel tekort is aan zwemwater voor zwemverenigingen. Dit tekort belemmert de groei en professionalisering van zwemverenigingen en zodoende ook de belangrijke rol die de zwemsport in potentie kan spelen in de maatschappelijke participatie en gezondheidsbevordering van Nederlanders. Zwemmen is immers een sport die door alle leeftijden beoefend kan worden en die naast prestatief ook erg goed recreatief kan worden bedreven. Groepsbeoefening door doelgroepen (bijvoorbeeld senioren- en ouder- kindzwemmen en andere culturen) bevordert daarnaast sociale cohesie en ontmoeting. Met het in stand houden van zwemvoorzieningen wordt bijgedragen aan het meer (sportief) bewegen van de inwoners, waarbij men op verantwoorde wijze de (recreatie)zwemsport kan bedrijven en wordt bijgedragen aan de veiligheid van kinderen door het leren zwemmen.

In de raadsvergadering van 26 juni 2013 is een amendement over de positie van het Lentebad vastgesteld waarin elementen zijn opgenomen die betrekking hebben op de randvoorwaarden voor verzelfstandiging van het Lentebad. Voor wat betreft het gemeentelijk standpunt over het Lentebad is dit amendement leidend. Dit heeft ook betrekking op het onderdeel Beheer en exploitatie dat in hoofdstuk 6.8 van deze beleidsnota aan de orde komt. Een nadere onderbouwing over het belang van een zwemvoorziening en de integrale tekst van het amendement is opgenomen in Bijlage 4.

Het hanteren van een definitie voor basissportvoorzieningen is van belang bij toekomstige afwegingen op het gebied van investering, beheer en exploitatie.

6.5 Kwaliteitsverbetering

Het kader ten aanzien van basisvoorzieningen vormt het uitgangspunt bij beleidsmatige keuzes. Investerings in kwaliteitsverbetering (plus ten opzichte van de landelijke basisnorm) zijn alleen aan de orde als aan alle onderstaande criteria wordt voldaan:

- de voorziening voorziet in een grote maatschappelijke behoefte;
- de voorziening multifunctioneel kan worden gebruikt;
- de gebruiker zelf tenminste 50% investeert;
- de gebruiker kan aantonen ook de exploitatie op lange termijn te kunnen garanderen.

Daarnaast wordt de afweging bepaald door het ruimtelijk beleid en de financiële ruimte op het moment van de aanvraag.

Kwaliteitsverbeteringen aan sportvoorzieningen zijn aan de orde als wordt voldaan aan gestelde criteria.

6.6 Multifunctioneel gebruik

Er dient meer aandacht te zijn voor het maatschappelijk rendement van gemeentelijke voorzieningen. In het licht van alle ontwikkelingen en onze visie, stimuleren en faciliteren wij monofunctioneel gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties niet langer.

Bestaande ruimten kunnen door meerdere doelgroepen worden gebruikt, zoals openbaar toegankelijke schoolpleinen voor buurtsport en bridgen in de kantine van de tennisclub. Hiervoor stimuleren wij samenwerking tussen partijen op het gebied van buurt, sport, onderwijs en welzijn. Veiligheid van onze binnen- en buitensportaccommodaties moet te allen tijde zijn geborgd.

Voor buitensportcomplexen kiezen wij voor een benadering waarbij samenwerking, clustering, concentratie en duurzaam gebruik centraal staat. Sportparken zoals Hengelder groeien uit tot sportieve omgevingen die dé ontmoetingsplaats worden voor onze inwoners.

Multifunctioneel gebruik willen wij onder andere stimuleren via de huur- en of gebruiksvoorwaarden en het subsidiebeleid. Daarnaast gaan wij in gesprek met gebruikers en eigenaren waar wel sprake is van monofunctioneel gebruik om gezamenlijk tot een invulling te komen waarbij de accommodatie maatschappelijk meer kan renderen.

Multifunctioneel gebruik moet het maatschappelijk rendement van sportaccommodaties verhogen.

6.7 Openbare ruimte

De cijfers uit het sportdeelnameonderzoek bevestigen dat onze inwoners niet vanzelfsprekend voor sporten in verenigingsverband kiezen. Sport en bewegen naar eigen behoefte en dagindeling wint aan populariteit. Dit betekent dat wij ook willen kijken op welke wijze we inwoners kunnen faciliteren. Zo willen wij zorgen voor een ruim aanbod aan speellocaties in de wijken en de gebruikswaarde van trapveldjes verbeteren door verspreid over de gemeente een aantal trapveldjes te voorzien van kunstgras. In de openbare ruimte willen we ruimte bieden voor informeel en natuurlijk spel. Dit kan door in de openbare ruimten en in parken sport- en spelelementen op te nemen die sportief gedrag stimuleren. Door hierbij wijkgericht te werken, worden bewoners gefaciliteerd om hun wensen te realiseren. Beweegruiimte wordt zo ook ontmoetingsruimte. Denk bijvoorbeeld aan een beweegtuin bij een zorginstelling waar cliënten en buurtbewoners elkaar ontmoeten en sportverenigingen hun warming-up kunnen doen. Ook willen we zorgen voor aantrekkelijke en veilige fiets- en wandelroutes. Hierbij zoeken we aansluiting bij het toeristisch-recreatieve beleid waarbij ondermeer de inrichting van een TOP (toeristisch overstap punt) wordt verkend alsook de mogelijkheid van lokale ommetjes.

De openbare ruimte heeft ook een belangrijke functie als het gaat om sport en bewegen en moet hiervoor optimaal worden ingericht.

6.8 Beheer en exploitatie

Onze gemeente heeft meerdere sporthallen, sportvelden en een zwembad in eigen beheer. De afgelopen jaren is al een beweging ingezet om sportaccommodaties meer op afstand van de gemeente te realiseren. In het visiedocument "Zevenaar van morgen" wordt de gemeentelijke rol beschreven naar meer faciliterend. Wij willen de aanwezigheid van sportaccommodaties borgen, maar nemen steeds minder de rol van beheerder en/of eigenaar. De gemeente blijft de regierol op het terrein van de binnen- en buitensportaccommodaties vervullen en versterken maar vanuit een andere organisatievorm.

6.8.1 Overdracht eigendom accommodaties

In samenhang met het op afstand zetten van beheer en exploitatie kan worden nagegaan of en op welke wijze de eigendom van sporthallen en buitensportvelden kan worden overgedragen. Op sportpark Hengelder zijn de aangelegde kunstgrasvelden geprivatiseerd naar Stichting Sportaccommodaties Zevenaar. Hierbij kunnen financiële voordelen worden behaald door de mogelijkheden van btw-af trek te benutten in het kader van het toepassen van het Sportbesluit. Deze btw-voordelen kunnen worden vergroot door ook andere accommodaties onder de structuur van het Sportbesluit te brengen. Het overdragen van eigendom (en exploitatie en beheer) van sportaccommodaties heeft een directe relatie met het gemeentelijk accommodatiebeleid en wordt in dit kader nader uitgewerkt. De sportverenigingen hebben hun voorkeur uitgesproken voor een publieke verzelfstandiging in de vorm van een gemeentelijk sportbedrijf. Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat ondermeer de gebruikroosters gegarandeerd kunnen worden.

6.8.2 Bezetting

Op basis van de roosters van de sporthallen, sportzalen en gymzaal hebben wij vastgesteld dat het gebruik bovengemiddeld is. Daarnaast worden de binnensportaccommodaties beschikbaar gesteld aan het onderwijs. De gemeente heeft een wettelijke taak voor het zorg dragen van voldoende bewegingsonderwijs in de omgeving van de scholen. Wel willen wij onderzoeken op welke wijze we de druk op de piektijden kunnen verminderen. Daarnaast moeten andere gebruikersgroepen worden aangetrokken om de bezetting van de binnensportaccommodaties te optimaliseren in de daltijden.

Een efficiënte vorm van beheer en exploitatie is nodig om de continuïteit van de sportvoorzieningen te borgen. Een gemeentelijk sportbedrijf is hiervoor een passende organisatievorm.

7 Randvoorwaarden

7.1 Subsidies

Op termijn laten we de subsidiesystematiek meer aansluiten op de nieuwe ambities zoals verwoord in deze nota. Hierbij wordt gedacht aan een combinatie van een inhoudelijke en procedurele herijking. Bekeken wordt of het subsidiedoel en/of de subsidiegrondslagen moeten worden aangepast, op welke wijze de subsidieafhankelijkheid van sportverenigingen verminderd kan worden en op welke wijze procedures vereenvoudigd kunnen worden. In 2013 wordt een start gemaakt met een verdere vereenvoudiging van het Welzijnsprogramma. Dit betekent dat één of meer subsidiegrondslagen worden aangepast en procedures, zoals de periode van vaststelling van subsidiebedragen.

7.2 Tarieven

Binnen de gemeente is nog geen sprake van harmonisatie van tarieven. De tarieven van de verschillende verenigingen wijken aanzienlijk af. De toekomstige tarievenstructuur is afhankelijk van het gewenste niveau van kostendekkendheid en de te kiezen vorm van exploitatie en beheer. Het uitgangspunt is dat de kostprijs van de sportaccommodaties inzichtelijk wordt gemaakt. Dit wil niet zeggen dat de volledige kostprijs in rekening wordt gebracht bij de gebruiker. Om een goed kengetal te kunnen hanteren voor de dekkingsgraad is eerst nader inzicht nodig in de huidige dekkingsgraad. Vervolgens wordt zoveel mogelijk aangesloten bij landelijke kengetallen. De overgang naar een nieuwe tarievenstructuur wordt in fasen gerealiseerd.

7.3 Monitoring

Wij maken in dit kader gebruik van een aantal bestaande onderzoeken en maken in 2016 en 2020 ook weer gebruik van de onderzoeken die bij de ontwikkeling van deze nota zijn toegepast. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van managementinformatie.

Type onderzoek/ rapportage	Actiehouder	Doelgroep	Geeft inzicht in	Planning
Sportdeelnameonderzoek	Gemeente	Alle inwoners	Sport- en beweegdeelname Sportverband Beoordeling sportvoorzieningen	2016 2020
Verenigingsmonitor	Gemeente	Alle sportverenigingen	Ledenverdeling Toekomstbeeld	2016 2020
Onderzoek onder leerlingen en partners ikv combinatiefuncties	Gemeente	Leerlingen primair en voortgezet onderwijs en partners	Waardering van sportactiviteiten en gymles	2016 2020
Gelderse Sportmonitor	Provincie Gelderland en GSF	Alle inwoners	het sport- en beweeggedrag op gemeentelijk niveau	2015 2017 2019
Gezondheidsmonitor	GGD	Alle inwoners	Gezondheidscijfers van diverse doelgroepen	Jaarlijks afhankelijk van doelgroep
Managementinformatie accommodaties	Gemeente	MT en B&W	Bezetting Dekkingsgraad	Jaarlijks
Managementinformatie welzijnsorganisatie	Gemeente	MT en B&W	Deelnemers Meer Bewegen voor Ouderen Vraag, aanbod en match vrijwilligers-vacaturebank	Jaarlijks
Voortgangsrapportage sportbeleid	Gemeente	MT, B&W en Raad	Stand van zaken acties	Jaarlijks

7.4 Promotie

Zevenaar biedt haar inwoners tal van mogelijkheden op sportgebied. We kennen een uitgebreid verenigingsaanbod binnen de gemeente. Hier wordt bekendheid aan gegeven via de gemeentelijke website. Inwoners kunnen de door hun gewenste sport vinden en bekijken waar deze sport beoefend kan worden. Speciaal voor basisschoolleerlingen brengt de gemeente tweemaandelijks een flyer 'de Sportflits' uit waarin de sportactiviteiten worden gepromoot. Deze flyer wordt via de basisscholen verspreid en via de gemeentelijke kanalen kenbaar gemaakt.

Sportactiviteiten die buiten het reguliere sportaanbod vallen, kunnen door de verenigingen aangemeld worden via www.indeliemers.nl. De activiteit verschijnt dan op de digitale borden aan de Doesburgseweg en Arnhemseweg en krijgt een vermelding in de digitale evenementenkalender. Het evenement of de activiteit wordt tevens meegenomen in de gemeentelijke communicatie via social media.

Gemeente ondersteunt

Het initiatief voor het promoten van het sportaanbod in Zevenaar ligt bij de verenigingen. De gemeente heeft hierbij een ondersteunende rol. Het is van belang dat de gemeente de samenwerking tussen de clubs binnen de gemeentegrenzen ondersteunt. De verenigingen moeten elkaar weten te vinden en daar waar nodig samen optrekken. In haar faciliterende rol kan de gemeente thema-avonden organiseren. Te denken valt aan het thema social media, zodat verenigingen de ins & outs weten van deze wijze van communiceren en hun (toekomstige) leden via de juiste/moderne kanalen kunnen bereiken.

Met het nieuwe sportbeleid zetten we in op een gezamenlijke sportwebsite, waar de verenigingen hun activiteiten kunnen promoten. Inwoners van de gemeente kunnen inloggen op deze website en zich opgeven voor verenigingsactiviteiten. Ook wordt hen de mogelijkheid geboden om de diverse sporten uit te proberen. Dit wordt op de site bijgehouden door middel van een puntensysteem. Op deze wijze kunnen verenigingen kinderen (en mogelijk volwassenen) enthousiasmeren over het sportaanbod. Bovendien kunnen verenigingen via deze website hun kennis delen en met elkaar in verbinding blijven.

7.5 Organisatiestructuur

Om de transformatie uit deze sportnota te kunnen realiseren is het gewenst om de organisatiestructuur hierop adequaat in te richten. Intern betekent dit dat er op onderdelen wordt gewerkt met projectgroepen onder andere voor de uitwerking van het accommodatie- en subsidiebeleid. Daarnaast is in het hoofdstuk vitale sportverenigingen aangegeven dat we op diverse onderdelen meer de dialoog gaan zoeken met sportverenigingen. Voor enkele onderwerpen kan dat collectief met alle verenigingen en voor andere onderwerpen kan dat worden gekoppeld aan specifieke functionaliteit zoals binnen- en buitensport. Daarnaast wordt gekeken of bij de sportverenigingen behoefte is aan het oprichten van een zogeheten denktank of klankbordgroep.

7.6 Financiën

In onderstaande financiële planning zijn enkel de activiteiten opgenomen waaraan direct financiële consequenties zitten. Alle andere activiteiten worden budgettair neutraal uitgevoerd.

Activiteit	Kosten	Eenmalig of structureel	Dekking
Inzet combinatiefuncties	€ 95.000	Structureel	Ja
Uitvoeren van verenigingsmonitor	€ 4.000 € 4.000	2016 2020	Nieuw beleid
Sportdeelname aangepast sporten in regionaal verband	€ 8.000	Structureel	Nieuw beleid
Organiseren van thema-avonden en cursussen	€ 5.000	Structureel	Nieuw beleid
Sportdeelnameonderzoek	€ 4.000 € 4.000	2016 2020	Nieuw beleid

Bronnenlijst

- Gemeente Zevenaar, Structuurvisie concept 2012
- Gemeente Zevenaar, Programmabegroting 2012-2015
- Gemeente Zevenaar, Coalitieakkoord 2010-2014
- Gemeente Zevenaar, Collegeprogramma 2010-2014
- Gemeente Zevenaar, Wmo-beleid Beleidsplan 2008-2011
- Gemeente Zevenaar, Beleidsplan jeugd en jongerenbeleid 2008
- Gemeente Zevenaar, Nota lokaal onderwijsachterstandenbeleid
- Gemeente Zevenaar, Nota minimabeleid 2008
- Gemeente Zevenaar, De Koers van recreatie en toerisme 2013-2018
- Gemeente Zevenaar, Zevenaar van Morgen 2012
- Rapportage Onderzoek Lentebad
- KeizersVissers Doeltreffend en doelmatig beheren en exploiteren van sportaccommodaties, november 2012
- Provincie Gelderland, Gelderland Sportland 2010-2016
- Mullier Instituut en VSG, Zwemmonitor 2012
- KNZB Masterplan Accommodaties 2009
- Ministerie van VWS, Beleidsbrief Sport en Bewegen in Olympisch Perspectief
- Ministerie van OCW, Aanval op schooluitval, convenantjaar 2011-2012 Nieuwe voortijdige schoolverlaters
- Ministerie van OCW, VSV-verkenner, zoom in op schooluitval
- Sportdeelnameonderzoek 2012
- Onderzoek basisschoolleerlingen 2012
- Verenigingsmonitor 2012
- Rapportage Jeugdsportfonds 2012
- CBS-POLS cijfers overgewicht
- Onderzoek TNO t.b.v. monitoring convenant gezond gewicht
- NOC*NSF Handboek Sportaccommodaties

